

Tilfælde er det det omvendte, at den aarlige Lejeafgift er 80 Kr. og nedsættes til 40 Kr., saa længe Brugerne arbejder under Klosteret. Det er akkurat det samme paa den omvendte Maade. I andre Kontrakter, i een i alt Fald, er der indført en Bestemmelse om, at Kontrakten kan opsiges med 3 Maaneders Varsel til en hvilken som helst Tid af Aaret, og saa skal ifølge Kontrakten vedkommende Husmand kunne udsættes af sit Hus.

Det er et saa usikkert Besiddelsesforhold for en jorddyrkende Husmand, at det ikke bør kunne opretholdes, og det er heller ikke overensstemmende med Loven. Men jeg kan, tror jeg, sige den højtærede Landbrugsminister med fuldkommen Sikkerhed, at man rundt paa Danmarks Herregaarde har forstaaet Landbrugsministeriets Fortolkning paa en saadan Maade, at man anser saadanne Kontrakter som de nævnte for lovlige. Jeg ved, at to Kontrakter vedrørende Husmænd under Gisselfeld Kloster menes at være udtrykkelig godkendte ved det høje Landbrugsministeriums Fortolkning, som gaar ud paa, at der er et fast Tjenesteforhold mellem den paagældende Husmand og Gisselfeld Kloster. Den ene af disse Husmænd er Vejmand under Sorø Amt, og naar han ikke har Arbejde ved Vejvæsenet, gør han Daglejerarbejde paa Gisselfeld Kloster. Men kan han da virkelig betegnes som en Mand, der er i fast Tjenesteforhold til Gisselfeld Kloster? Nej, han gør lejlighedsvis noget Daglejerarbejde dér, naar han har Tid tilovers fra Vejvæsenet. En anden Kontrakt, som anses for godkendt ved Landbrugsministeriets Fortolkning, vedrører en Tømrer paa Gisselfeld. Han er selvfølgelig heller ikke Daglejer, men han er Haandværker og gør sit Arbejde og lønnes for det efter dets Art.

Der er altsaa en Mængde Tilfælde, hvor disse Kontrakter virkelig ikke paa nogen Maade kan siges at vedrøre et fast Tjenesteforhold, og hvor man alligevel nu betragter det som fastslaaet ved Landbrugsministeriets Fortolkning, at Husene kan betragtes som Tjenestehuse og derfor gives i Brug med kort Opsigelse. Det er klart, at ved en Kontrakt, hvorefter Husmanden skal betale en vis Mølt, hvis han ikke længere vil gøre Arbejdet hos Godsejeren, under den Form, at Huslejen saa sættes noget op, er der ikke Tale om noget fast Tjenesteforhold, men om et Daglejerforhold, hvor han har Valget imellem at have lavere Husleje at betale og saa gøre Daglejerarbejde paa Godset eller at have

højere Husleje og saa ikke gøre Daglejerarbejde.

Hvis disse Kontrakter, som jeg her har refereret, skulde godkendes som gyldige efter denne Lov, saa vilde — deri haaber jeg, den højtærede Landbrugsminister vil være enig med mig — disse Husmænd i Virkeligheden ved denne Lov være kommet fra Asken i Ilden, idet de vilde komme til at sidde i deres Huse til enhver Tid lidende af Ængstelse for, at de med kort Varsel kunde blive sat ud af deres Huse. Det gaar ikke an at opretholde en Fortolkning, der medfører saadanne Følger. Jeg vil derfor haabe, at det Lovforslag, som den højtærede Landbrugsminister agter at fremsætte — han vil jo ikke opgive sin Fortolkning, og det kan jo ingen tvinge ham til —, vil være et saadant, at det ikke kommer til at stille Husmændene ringere, end de var stillede efter Loven af 30. Juni 1919, hvis ikke Landbrugsministeriet havde gjort den Fortolkning gældende, som altsaa efter min her fremsatte Mening ikke er rigtig.

P. Andersen: Den Sætning i Loven, hvorom der har været rejst Diskussion, og om hvilken der er truffet Afgørelse i Landbrugsministeriet, lyder saaledes: „Loven kommer ikke til Anvendelse paa vederlagsfrie Brugsforhold og ej heller paa Huse, der er overladte til Brug for Personer, der staar i fast Tjenesteforhold til Ejeren“. Jeg vil med Hensyn til det, der har givet Anledning til, at hele denne Sag er kommet op, gerne sige, at Forholdet mellem Gisselfeld Kloster og de Husmænd, der har arbejdet paa Gaarden dér, er af en saadan Natur, at disse Husmænd ubetinget maa falde ind under Lovens Bestemmelser. Disse Husmænd svarer nemlig alle Leje af deres Huse. De faar dem ikke, som der staar i Loven, overladt til vederlagsfri Brug; de er ikke Tjenestehusmænd, som faar udleveret et Hus som en Del af deres Løn, de er Lejehusmænd, som er indgaaet paa en frivillig Tjenestekontrakt under moderne Former gennem en Arbejderorganisation. De er saaledes ganske frit stillede og maa absolut komme ind under Loven. Jeg har liggende paa min Plads en fuldstændig Redegørelse fra Gisselfeld Kloster til Landarbejderforbundet, i hvilken der for hver enkelt af disse Arbejderes og Husmænds Vedkommende gøres opmærksom paa, hvorledes deres Forhold er. Det fremgaar heraf, at de alle svarer Leje, alle svarer Skat og Brandpenge af den Ejendom, de har i Leje fra Klosteret. Saaledes maa jeg gaa ud fra, at de er Lejehusmænd, der ganske frivillig er